

РЕЦЕНЗІЯ на дисертацію Єрьомки Данила Вікторовича
на тему: «Удосконалення взаємодії органів місцевого самоврядування та
інститутів громадянського суспільства», подану на здобуття ступеня
доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та
адміністрування»
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження.

В Україні тривають глибокі трансформації, спрямовані на демократизацію управління та посилення ролі громадянського суспільства, особливо в контексті децентралізації влади. В умовах війни саме органи місцевого самоврядування (ОМС) та інститути громадянського суспільства (ІГС) стають ключовими акторами у забезпеченні життєдіяльності громад, координації гуманітарної допомоги, підтримці внутрішньо переміщених осіб та плануванні післявоєнного відновлення. Саме на місцевому рівні мобілізуються ресурси, забезпечується безпека та організовується соціальна допомога. Однак, ефективність цього партнерства обмежується відсутністю уніфікованих підходів до співпраці, недовірою між владою та громадськістю, обмеженими ресурсами та нерівномірним розвитком ІГС. Тому, вдосконалення взаємодії між ОМС та ІГС є пріоритетним завданням, що потребує розширення інструментів комунікації, забезпечення прозорості, створення умов для участі громадян у прийнятті рішень, що сприятиме підвищенню ефективності місцевого самоврядування, зміцненню демократичних інституцій та успішній відбудові країни.

Таким чином, формування ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства є актуальним та важливим як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Це робить дослідження своєчасним і значущим.

З цих міркувань, робота Єрьомки Данила Вікторовича «Удосконалення взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського

суспільства», подана на рецензію на здобуття ступеня доктора філософії є актуальною та затребуваною, має важливе теоретичне та практичне значення.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота проводилася в межах госпдоговірної науково-дослідної роботи Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця по темі № 218-46 «Методичне забезпечення цифровізації публічного управління в сфері середньої освіти», підрозділ 2.3 Формування цифрової компетентності педагогів у процесі цифровізації сфери середньої освіти в Україні 0123U103357, довідка № 87/2024 від 05.12.2024), що підтверджує актуальність та цінність його напрацювань.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність.

Сформульовані у дисертаційній роботі та опубліковані Єрьомкою Д.В. у наукових працях теоретичні положення, висновки та рекомендації відповідають встановленим вимогам, що висуваються до подібного роду наукових досліджень. Належний рівень їхньої обґрунтованості забезпечено вирішенням поставлених завдань та широкою апробацією одержаних результатів.

Положення, висновки і рекомендації, викладені та сформульовані у дисертаційному дослідженні, ґрунтуються на широкому використанні праць вітчизняних і зарубіжних науковців у галузях менеджменту, публічного адміністрування, проектного управління, результатах анкетування тощо.

Мета представленої на рецензування роботи, узгоджується із обраною темою. Коректне застосування методів дослідження стало підґрунтям отримання результатів, які містять елементи наукової новизни та мають практичну цінність.

Загалом, ознайомлення із змістовним наповненням дисертаційної роботи Єрьомка Данило Вікторович дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки та рекомендації, що представлено в ній характеризуються повнотою

дослідження, послідовною та логічною структурною побудовою, що свідчить про цілісність дослідження.

4. Наукова новизна результатів дисертаційної роботи.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в поглибленні теоретичних засад, розробці методичних підходів та формуванні практичних рекомендацій щодо оптимізації взаємодії органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства.

Серед найбільш важливих наукових результатів, що визначають новизну дисертаційної роботи можна відзначити такі:

удосконалено:

структурно-функціональну модель розвитку співпраці між місцевою владою та громадянським суспільством, яка базується на принципах відкритого врядування та передбачає впровадження інноваційних інструментів участі громадян, що дозволяє підвищити ефективність управління та рівень суспільної довіри. На відміну від традиційних підходів запропонована модель має такі особливості: орієнтація на практичні механізми взаємодії; акцент на впровадженні інноваційних інструментів публічного управління; фокус на потребах громадян, що гарантує створення більш гнучких і результативних управлінських рішень, орієнтованих на забезпечення суспільних запитів; використання структурно-функціонального підходу, який дозволяє чітко визначити ролі, функції та механізми взаємодії, забезпечуючи ефективне управління на місцевому рівні;

соціальний механізм взаємодії органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства, який виконує не лише функцію контролю, а й функцію впливу на якість прийняття управлінських рішень. Особливістю запропонованого механізму є його трирівнева структура – культурно-історичний, нормативно-правовий та ціннісний компоненти – що забезпечує багатовимірний підхід до демократизації управління. Цей підхід дозволяє сформулювати більш комплексне та глибоке розуміння процесів контролю

у співпраці органів місцевого самоврядування та громадянського суспільства, сприяючи підвищенню прозорості, ефективності та стійкості управлінських рішень;

комплекс напрямів посилення громадського контролю для забезпечення підзвітності та відповідальності органів державної влади, що включає інституціоналізацію механізмів підзвітності, розробку критеріїв оцінки ефективності, регламентацію залучення громадськості до прийняття рішень та створення методичного забезпечення для аналізу використання бюджетних ресурсів;

методичний підхід до визначення впливу ключових факторів на Індекс сталості організацій громадянського суспільства (CSOSI), з акцентом на врахування фінансової незалежності ГО, вдосконалення механізмів громадського контролю, розширення цифрових платформ для взаємодії та підвищення рівня участі громадян у політичному процесі. Унікальність цього підходу полягає у тому, що вперше проведено визначення впливу CSOSI в країнах, які пройшли шлях відновлення після воєнних конфліктів, що дозволяє запропонувати ефективні стратегії для посилення стійкості громадянського суспільства в Україні;

дістало подальшого розвитку:

категоріально-понятійний апарат поняття «громадянське суспільство», як інтегрованої соціальної системи, що виступає посередником між приватною та публічною сферами, забезпечуючи баланс інтересів та формування суспільного порядку. Це дозволило поглибити розуміння його ролі в демократичному управлінні та створити підґрунтя для якісної моделі формування громадянина як активного учасника;

розширення та адаптація моделей співпраці між органами місцевого самоврядування та громадянським суспільством шляхом комплексного аналізу типології механізмів партнерства (публічно-приватні ініціативи, консультативні ради, делеговане управління, цифрові платформи тощо) з урахуванням міжнародного досвіду та специфіки українського контексту, особливо в умовах

війни та відбудови. Це дозволяє адаптувати найкращі практики до локальних потреб і підвищити ефективність взаємодії.

уявлення про фактори, що впливають на ефективність взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства, шляхом визначення системних бар'єрів, що перешкоджають ефективній співпраці та умов, які сприяють побудові партнерських відносин на місцевому рівні, особливо в умовах воєнного конфлікту та посткризового відновлення. Це дозволяє розробити практичні рекомендації для подолання цих бар'єрів та зміцнення співпраці.

5. Теоретичне та практичне значення одержаних здобувачем результатів.

Значення одержаних результатів полягає в тому, що отримані наукові висновки та обґрунтовані пропозиції можуть бути використані у:

- *науково-дослідницькій сфері* – для подальшої розробки теорії взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства, вдосконалення методологічних підходів до управління місцевим розвитком та інтеграції нових принципів і підходів в теорію децентралізації;
- *діяльності об'єднаних територіальних громад* – для вдосконалення процесів планування, реалізації та моніторингу взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства, спрямованих на економічний розвиток, соціальне забезпечення та підвищення інституційної спроможності громад;
- *діяльності інших організацій* – як рекомендації щодо вдосконалення їхніх підходів до взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства, адаптації методик, що враховують сучасні виклики та особливості розвитку на місцевому рівні, а також для підвищення ефективності співпраці з територіальними громадами;
- *навчальному процесі* – під час викладання та вивчення навчальних дисциплін з територіального розвитку, державного управління та місцевого

самоврядування, для підготовки фахівців, які будуть залучені до управління місцевими громадами.

6. Повнота викладу матеріалу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Наукові положення, результати та висновки дисертаційного дослідження підтверджуються апробацією автором самостійно та у співавторстві у 18 наукових працях, а саме: 7 статей у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 2 статті в збірнику інших видань, 9 публікацій апробаційного характеру.

Опубліковані наукові праці дисертантки, які зараховані за темою дисертації, відповідають чинним вимогам, що встановлені для здобуття ступеня доктор філософії.

7. Відомості про дотримання академічної доброчесності.

У поданій на рецензування дисертації та наукових публікаціях Єрьомки Данила Вікторовича порушення академічної доброчесності не виявлено. Робота не містить ознак академічного плагіату чи інших порушень, які могли би поставити під сумнів самостійний характер виконання дисертанткою представленої наукової роботи. Це дозволяє зробити висновок про дотримання авторкою вимог академічної доброчесності.

8. Зауваження та дискусійні положення дисертації.

Дисертаційна робота Єрьомки Данила Вікторовича за своїм змістом і формою є завершеним самостійним науковим дослідженням. Високо оцінюючи наукове і практичне значення дисертаційної роботи, разом з тим, варто зазначити про низку дискусійних положень та/або таких, що потребують додаткової аргументації, які містяться у ній, а саме:

1. У розділі 2, де йдеться про роль та діяльність неурядових організацій, акцентовано увагу на їхній ефективності у взаємодії з органами місцевого самоврядування. Однак, для більш глибокого та обґрунтованого аналізу, доцільно було б розширити розділ шляхом розгляду конкретних показників ефективності неурядових організацій. Це дозволило б не лише констатувати факт ефективності, а й визначити критерії, за якими її можна оцінити, та фактори, які на неї впливають.

2. У роботі не враховано теорію соціальних мереж, яка дозволяє аналізувати структуру та характер відносин між ОМС та ІГС.

3. Автор міг би дослідити, як зміни у законодавстві та державній політиці впливають на можливості та обмеження для взаємодії.

4. Враховуючи поточну кризу та вплив війни на ОТГ, варто було б детальніше дослідити, як змінилася між ОМС та ІГС в умовах кризи та які нові механізми ефективності можуть бути впроваджені для реагування на такі виклики.

Зазначені рецензенткою положення стосуються, в основному, шляхів і способів доповнення та поглиблення наукових спостережень, викладених у дисертації, не торкаються її основної суті і не применшують позитивної оцінки роботи.

9. Загальна оцінка дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Єрємки Данила Вікторовича на тему «Удосконалення взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства», є самостійним завершеним науковим дослідженням, містить наукову новизну, відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), та вимогам, передбаченим «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу

вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 року № 341 та від 19.05.2023 року № 502), а її автор – Єрьомка Данила Вікторович – за результатами публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування», за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

АВЕДЯН Людмила Йосипівна

кандидат економічних наук

доцент кафедри державного управління

публічного адміністрування та економічної політики

Харківський національний економічний університет

імені Семена Кузнеця

